

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Issued daily except Sundays and Holidays

LETO—YEAR XL.

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL. TOREK 5. MARCA (MARCH) 1918

STEV.—NUMBER 63.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burison, Postmaster General.

Misterij o roparskem umoru na kolodvoru odkrit.

BANDIT EMERSON NAPRAVIL DOLGO IZPOVED.

Obtožnje svojega tovariša Raymonduma umora.

Chicago, Ill. — Javni tožitelj Hoyne je obelodanil izpoved Harry Emersona, ki pojasnjuje roparski napad na železniški postaji Illinois Central železnice in umor železniskega kolektorja Dennis Tierneyja.

Emerson izjavlja, da je bandit George Raymond, ki je padel dan kasneje po ropu in umoru v bitki s policijo, ustrelil železniskega kolektorja. Izjavil je, da sta on in Raymond šla po izvršenem umoru na doma k Timothy D. Murphy, legislaturni poslanec iz četrtke senatorskega okraja.

Emerson pravi: Šla sva v hišo in srečala mr. Murphya. Raymond me je predstavil. "Mr. Murphy", je rekel, "to je dete — dete Crawfordovo." Segel sem Murphyu v roko in na to mu je Raymond rekel: "Well, mislim, da sem novej počil nekega fanca."

"Ali ste bili tam vsi noč?"

"Da", je odgovoril Emerson.

"Bili smo v kitajski restavraciji na Pavlinini cesti in Van Burenovi ulici. Pekičal sem Atlasovega zvoščka. Videl sem oba zjutraj, vospoda in gospe Murphyjevo."

Po izjavi mr. Hoyne se glasi Emersonova izpoved:

"Prvič sem ališal o nameravanem ropu na agenta Illinois Central železnice v četrtak ponoči, reden je bil izvršen. Raymond, James Hawiaty, stasa Howard, in Tommy O'Connor smo šli v načrto drugo delo. Bil je Howard, kot ga poznam, ki je oženil delo na Illinois Central železnici. Bil sem samo nekaj dni v njegovu in nisem poznal ulice. Inval sem na domu mrs. Tillie Sullivan, števil. 4140 W. Monroe ulici.

Odlotili smo se izvršiti delo na Illinois Central železnici. V načrtu smo imeli, da si prikrbimo avtomobil in da ga jaz šofiram. Načrt je spodletel in odlotili smo klicati izvoščeka. Od mrs. Sullivan smo se peljali naravnost na postajo Randolphove ulice. Howard je šel naprej. Telefoniral sem je iz kluba Chris Nolana na avlinini cesti in Madisonovi ulici. Srečali smo ga in prišli smo na postajo okoli desete ure zvečer.

"Tommy O'Connor in jaz sva prigrabili človeka, ki je bil za agentu z denarnim železnicega detektiva M. J. Quincey. Raymond je imel pograbitelenta in vzeti denar. Howard je šel v avtomobilu. Howard je šel doli nekaj minut pred strajanjem, toda vrnil se je k avtomobilu. Mesto, da bi Raymond prigrabil človeka z denarjem, je bil rep (detektiva). Veledele je O'Connor moral pograbitelenta z denarjem.

"O'Connor je šel k oknu in je prigrabil za vrečo z denarjem in sem mu sledil. O'Connor in agent (Thierney) sta se metala, da sem udaril in zadel sem O'Connorjevo roko. O'Connor mi je vzel denar in val smo tekli vti vratom. O'Connor in jaz sva bila prva zunaj, Raymonda sva pustila še na postaji. Val smo šli samokrese v rokah. O'Connor je vrge denar prek ograje.

"Nekdo je prišel streljati. O'Connor in jaz sva tekla doli po ulici. Prišla sva tje in Howard je izgubil denar. Jaz sem ga vzel in vrge v avtomobil, ke sta moza opetkala doli po stopnicah. Eden je bil Raymond, ki je šel pobral sem ga in potegnul avtomobil. Potem smo nastavili avtomobil samokres in smo se odpeljali.

"Stražar je odprl name ogenj, sem pobral Raymonda in vrge sem nazaj svinec (ustrelil). Neko se je pritožil, da vozimo

Poziv Upton Sinclairja na socialistično stranko.

FAKTA GOVORE IN STRANKA IMA RAČUNITI Ž NJIMI.

Slovenskih socialistov ne zadenejo njegovi očitki.

Chicago, Ill. — "Chicago Tribune" je prinesla izjavo znanega socialista Upton Sinclairja, pisatelja svetovno znanega romana "Džungli", ki je preveden tudi v slovenski jezik.

Izjava se glasi:

"Vprašam vas za prostor, da podam ostro izjavo proti tistim ameriškim socialistom, katerim gre mar.

"Bolševiška vlada odreduje delavce na obrambo Petrograda proti prodirajočim vsenemcem. Želim pokazati ameriški socialistični stranki, da se njih etimološka platforma bojuje za življenje v strelskih jarkih pred ruskim glavnim mestom.

"Ameriška stranka se je izrekla za takojšnjo revoluto proti vojni — Rusi so poskusili to platformo — dali so ji dobro preizkušnjo, kot so jo nabolj goreci pacifisti zahtevali. Razpršili so svojo armado vprčo sovražnika, in sovražnik je odgovoril z novo kampanjo morije in oplenjevanja.

"Ne ožigosam ruskih in ameriških socialistov. Jaz je kašem na fakta in apeliram, da se v fakti račun. Kakšen je odgovor ameriškega socialističnega gibanja na 'bojni klic bolševikov!'

Slovenske socialiste ne zadenejo ti očitki, kajti poslali so svojo resolucijo na zlobo konvencije, ki je klicala v boj sodruge proti nemški avtokraciji. Rezolucija ni bila sprejeta po krivdi pacifističnih elementov, ki ne poznajo socializma, še manj pa mednarodnih zaključkov Internationala, in ki sanjajo, da se spreminjajo in nastajajo družabni redi kot slike pred očmi gledalcev v kinematografskem gledališču.

Takoj ob izbruhu svetovne vojne so slovenski socialisti izjavili veliko javno debato, da dokazujejo, da je narodna obramba potrebna, dokler ni uveljavljen socializem po vsem kulturnem svetu; ali dokler so na svetu reakcionarne sile, ki hočejo ustaviti družabni razvoj ali viliti svetu nazadnjaške družbene forme. Sklicevali so se na mednarodne zaključke, citirali so izreke znanih socialističnih mislecev. Vse pametne besede so bile zastopj. Fanstični pacifisti so smerjali slovenske sdruge s puškariji in militaristi. Dajali so jim najgriša imena.

Zdaj govore dogodki v Rusiji. Pacifistične govorance so se izkazale kot prazne sanje!

Slovenski sodrugi vprašujejo z Upton Sinclairjem in drugimi ameriški sodrugi, ki so prišli do spoznanja, da je pacifizem voda na mlin nemškega kajsarja in avtokratske junckerke tolpe, kaj bo storila ameriška socialistična stranka vprčo dogodkov v Rusiji?

Odgovor na vprašanje ne more biti drugačen, če ameriški sodrugi niso slepi za dogodke: St. Louiska platforma se mora zavreči!

VELIKA MANIFESTACIJA SLOVANSKIH NARODOV PROTI AVTOKRACIJI.

Slovenski na ljudski shod v Chicagu!

Danes zvečer se vrši velik ljudski shod v dvorani "Sokol Havlicek" na vogalu 56th in dvajsete ceste in Lawdaleve ulice v Chicagu.

Za Slovence bo govoril Etbis Kristan. Nastopili bodo govorniki Čehov, Slovakov in drugih slovenskih narodov.

Zadetek ob osemih zvečer.

Slovenec iz Chicaga in okolice pridite v mnogobrojnem številu na shod, da bo manifestacija sijajna.

Sklicatelj.

Oče in sin v pokoj radi prodirstva.

OBTOŽENA STA PODKUPNEGA PODKUPOVANJA!

Oblasti so zaslele do 2,000 dokumentov in listov.

Chicago, Ill. — Zvezni komisar Mason je določil za Henry H. Lipperta in njegovega sina \$10,000 poročta.

Obtožnica očita očetu in sinu, da sta podkupila brigadnega generala Thomas H. Cruseta, ki je v pokoj.

Starejši Lippert je rekel, da general ni bil v zvezi z vlado, ko je bil v zvezi z Lippertom.

"Pozitivno vem, da general Cruse ni imel stikov z vojnim departamentom — in da je bil v pokoj. Najeli smo ga, ker je imel obširno znanje, kako je treba opremiti armado," je rekel Lippert, ki je še dodal, da je tvrdka imela nad \$2,000,000 kupčije z vlado.

Zvezni agente so na delu, da prinesejo več luči v afero. Nekateri govore, da bodo mogoče zpletenji v preiskavo še drugi višji oficirji, ker so dobili med naplunjeno korespondenco Lipperta obširne dokaze.

Lipperta sta bila aretirana, ko sta se vrnila iz Washingtona polkovnik William M. McChesney, avditor pri centralnem armadnem departamentu. In kapitan Melain Ericson, ki je dodeljen armadnemu inteligentnemu departamentu. Kapitan Ericson je prisegel obtožnico pred komisarjem Masonom.

Pri preiskavi je bilo zaslelenih do 2000 dokumentov in listov.

Obtožnica pravi, da je bilo izvršeno hudodelstvo proti državi do gotove meje.

Kapitan Ericson je izjavil pred komisarjem Masonom:

"Obiskal sem generala Cruseta v Washingtonu in on mi je predložil korespondenco med njim in Henry H. Lippertom.

"General Cruse je izjavil, da je ček za \$300 za delo v februarju, dva čeka po \$100 za delo, ki ga je izvršil v sporu med oskrbniško postajo v St. Louisu in Henry Lippertom z ozirom na oedeje pri oskrbniku."

Neka druga obtožba očita Lippertoma, da sta silila denar Cruseta, da njima preskrbi dobavno pogodbo od Združenih držav.

Armadni oficirji pravijo, da general Cruse pride mogoče pred vojno sodišče in da je v Washingtonu pod nadzorstvom.

STROJNIN PUSK NE PRILMANJKUJE.

Los Angeles, Cal. — R. S. Browning, ki je solastnik patenta za strojne puške browningovega sistema, katerim na kratko pravijo browningovke, izjavlja, da bo koncem poletja armada imela še 187,000 strojnih pusk. Čas je minil, ko so govorili, da primanjkuje strojnih pusk. V šestih velikih tovarnah jih bodo sgradjili na dan več tisoč.

NOVE IZNAJDE PROTI POTAPLJANAM.

Washington, D. C. — Ponavljajo se vedno nove iznajdbe proti potapljačam in sloveski semj je na delu, da iznajde pomoč proti temu orokju.

V iznajditeljskih krogih govore, da pričakujejo velik uspeh od aparata, ki pokaže, kje se potapljača nahaja. Če se ta iznajdba obnese, potem so šteti dnevi potapljače kot strah na mrju.

KRVNA OSVETA.

Chicago, Ill. — Charles Baldasano se je vračal s šenitovanja, ko sta ga blizo vogala Miltonove in Hobbjeve ulice zadela strela iz lovške puške od zadaj z ramno. Nahajal se je v spremstvu svojega brata Berta, ki ga na srečo niso zadela zvinčena strela.

Uradniki velemissarskih tvrdk se opravičujejo.

PRI VARNIH VPRAŠANJH SE OBRNAJO KOT NEVEDNEHI.

79 odstotkov družinskih očetov zaslužio manj kot \$700 na leto.

Washington, D. C. — Chester S. Churchill, posvetovalni superintendent pri tvrdki Swift and Co., je opravičeval tvrdko, da je odpuščala pet in dvajset članov I. W. W. Pripovedoval je, da so imeli članske listke I. W. W., da sta izbruhnila dva mala požara in da so po klavninah bili nabiti lepaki, ki so grozili.

Mr. Walsh je vprašal Churchilla, če je kdaj videl pismo, ki ga je pisal W. B. Traynor, pomočnik Louis F. Swifta, iz Denverja J. Burnsu, superintendentu v Chicagu, v katerem je Traynor rekel, da se njemu sdi, da hočejo "Ameriška delavska federacija", I. W. W. in ameriški delavski departament unionizirati uslužbenca Churchill je odgovoril, da se ne spominja, da je šital pismo.

Walsh ga je nadalje vprašal, če verjame, da so "Ameriška delavska federacija", I. W. W. in delavski departament delali sporazumno, da organizirajo delavce.

Churchill je odgovoril s kratkim "ne".

Bedalk Alchuler ga je vprašal, če misli, da je \$750 cantov na uro stalni cena za šlovesko delavno moč in da zadostuje Churchill je odgovoril, da ne zadostuje taka cena. Ko ga je sodnik ponovno vprašal, če zadostuje taka cena, je dejal, da je študiral pravnike, ni pa prišel do zaključka. Meni je tudi, da ni še preučevali, kaj je priličen delaven dan. Izrekel se je, da naj delavci za delo ob nedeljah in štirih glavnih praznikih dobe posebno odškodnino.

Dejal je, da bi se produktivne nič ne znižale, če bi prinali vseh šest zahtov organiziranega delavstva s osemurnim delavnikom vsred, ker bi delali vseno deset ur na dan. Razlika bi bila v tem, da bi morali plačati posebej delavce za delo po delopustu.

Walsh je šital plače višjih uradnikov pri tvrdki Swift and Co. in ga vprašal, če prejemajo naslednje letno plačo:

Louis F. Swift, \$65,000; Edward F. Swift, \$40,000; L. A. Carton, \$27,500; Charles H. Swift, \$20,000; W. F. Priebe, \$12,000; J. Moon, \$10,000; William Leavitt, \$20,000; G. F. Swift Jr., \$20,000; H. D. Collins, \$15,000; Harold Swift, \$15,000; F. J. Gardner, \$12,000; M. G. Higgins, \$12,000; R. M. Jaekson, \$8,000.

Churchilla je spomin zapustil in je rekel, da ne ve.

Mr. Walsh je vprašal Churchilla, če mu je znano, da sta dve tretjini delavskih družin v letu 1915 živeli pod stalnimi razmerami, da je 79 odstotkov družinskih očetov zaslužio manj kot \$700 na leto v letu 1915, in da je bila v New Yorku vsaka dvanaesta oseba v letu 1914 pokopana na pokopališču za siromake. Churchill je pri vsakem vprašanju odkimal z glavo, če, da mu nič znanega o tej stvari in da so taka vprašanja manj španske vasi.

AVTOBANDITJE UPLEPINILI \$2,900.

Tulosa, Ohio. — Štirje banditje so oropali zlagajnika Doshier Die Casting kompanije za \$2,900. Rop je bil izvršen blizo tovarne, ki se nahaja zunaj mestne meje. Blagajnik se je vračal iz mesta z denarjem, da izplača delavcev. Detektiv, ki ga je spremljal, je bil ustreljen. Banditje so zbežali s plenom v avtomobilu.

VREME.

Danes neatanovito vreme, mogoče dež; jugozapadni vetrovi. Solnični vzhod 6:20; solnični zahod 5:44.

Bolševiki so pod nemškim pritiskom podpisali mir.

Kajzer in junckerji so izsilili mir po svoji želji.

Vse je bilo komedija.

Amsterdam, 4. marca. — Bolševiška mirovna delegacija v Brest Litovsku je sprejela vse nemške pogoje in podpisala mirovno pogodbo. Tako poročajo danes iz Berlina in Petrograda.

Kodanj, 4. marca. — Iz Berlina javljajo, da so bile nemške čete 85 milj od Petrograda, ko so dobile povelje, da nehajo s prodiranjem. Nemci so iskrali čete na Alandskih otokih na zpadnem koncu Finskega zaliva. Nemški letalci so večeraj obiskali Petrograd in vrtili več bomb na mesto, ki so usmrtili tri osebe in ranile pet. Materijalna škoda je nesmatna.

Berlin (via London), 4. marca. — Nemški vojni stan javlja, da so prenehale vse militaristične operacije v Veliki Rusiji iz razloga, ker so ruski poslanci podpisali mir.

Obenem pravi vojni stan, da so nemške čete takom svoje ofenzive v Rusiji ujela 6800 častnikov in 57,000 moč ter vplenile 3000 topov različnih kalibrov, 5000 strojnih pusk, 800 lokomotiv in na tisoče železniških in motornih vozov.

London, 4. marca. — Depeša iz Petrograda se glasi, da so bili ruski delegatje v Brest Litovsku primorani podpisati mir brez vsakaga argumenta, kajti nemški delegatje so grozili, da bodo še bolj posušili pogoje, ako Rusi zavrnejo ponujanje. Cena miru je bila itak že povilana, ko se je otvorila konferenca. Nemci so prinesli s seboj spisano pogodbo, katero so predčitali in predložili Rusom v podpis.

Poročilo ruskih delegatov, ki ga je sprejela bolševiška vlada v Petrogradu in obelodanila v nedeljo popoldne, se glasi:

"Debata o pogodbi je bila, kakamo pričakovali, absolutno zaman. Vaak argument bi bil poslabšal stvar in morda bi nam bili Nemci dali drugi ultimatum. Velede tega in z ozirom na to, da Nemci nehoje ustaviti militarističnih operacij, dokler ni pogodba podpisana, smo sklenili podpisati mir in zapustiti Brest Litovsk čim odločimo paro.

S tega razloga smo zahtevali posebni vlak, kajti pogodba bo podpisana danes in potem odidemo. Nemci so svojim pogojem z dne 21. februarja dodali še sledečo točko:

Da Rusija odstopi okolice Karaband, Kars in Batum v Kavkaziji, ker je tako odločilo tamonje prebivalstvo."

Mirovna konferenca je bila farsa.

London, 4. marca. — Podrobnejše poročilo o takozvani "mirovni konferenci" v Brest Litovsku, na kateri so Nemci poljubno izvili iz ruskih delegatov pogoje, kakršne so sami hoteli, dokazuje, da je bilo "pagajanje za mir" prava farsa in obnem največja infamija, kar jih beleži zgodovina diplomacije. Konferenca je bila otvorena v petek in je trajala le par ur. Predsedoval je baron Rosenberg, ki je zastopal zunanjega ministra dr. Koehlmanna. Rosenberg je predlagal, da se ima najprej skleniti skupna politična pogodba med štirimi centralnimi državami in Rusijo, ki obseza vse politične zahteve, a potem pridejo na vrsto separatni trgovski pakti, o katerih bo obravnavala vsaka država posebej.

Ruska delegacija se je s tem zadovoljila in nato je Rosenberg predložil politično pogodbo, ki je bila preditana in Nemci so vprašali Ruse, če jo podpisajo. Zadnji so protestirali, da je treba debatirati o vsaki točki posebej, toda Rosenberg, predsednik konferenca, jih je na kratko zavrnil, da se Nemci ne bodo spuščali v debato. Pogodba je tam in od ruskih delegatov je odvisno, da jo podpisajo ali pa odklonijo v celoti.

Rusi so potem predlagali, da se konferenca odloči do nedelje in tedaj bodo dali svojo besedo. Ker ni bilo drugega ishoda, so ruski delegatje podpisali pogodbo v nedeljo zjutraj.

Dodatni pogoji, da mora Rusija odstopiti Batum, Kars in Karaband, so vsakakor na korist Turčije. Batum je močna trdnjava ob Črnem morju, severno od armenske meje, katero so Rusi vzeli Turkom v vojni leta 1877. Kars so tudi Rusi vzeli v omenjeni vojni. Karaband je važno trgovski središče vahodno od Karsa in nekaj milj od perzijske meje. Ako dobi Turčija te kraje, bo zelo povečan njen upliv v Aziji in turška nadvlada v Armeniji bo še močnejša.

Po vseh iz Petrograda je šel Lenin posebno v Moskvo in pridobil za mir tamonji delavsko-vojski svet, ki je bil sadnje dni odločno proti nemškim pogojem je zaključil, da se nadaljuje obrambna vojna do skrajnosti. Včeraj je pa moskovski svet sprejeli svoje prejnje stališče in izjavili, da Rusija sprejema pogoje, se sme so pa toliko podati, da bi se umela nadalje organizirati rdečo armado.

Italijani hočejo Japonce za Turke.

Rim, 4. marca. — Maggiorino Ferraris je dejal v italijanski zastavni soborici, da bi Japonci hoje naredili, ako pošlje milijon moč na Balkan, kakor pa v Sibirijo. Ferrariajove besede so zelo iznenadile politične in vojaške kroge v Italiji.

Nesramna kajsarjeva politika!

Amsterdam, 4. marca. — Neodvisni socialistični poslanec Vogtherr je v svojem govoru o nemški politiki v Rusiji v nemškem državnem sboru dejal med drugimi sledeče:

"Ultimatum, ki ga je poslala Nemšija bolševiški visdi pred enim tednom, nikdar ne prinese miru in prijateljstva z Rusijo. V slučaju ukrajinskega miru se Nemšija in Avstrija še pripravata narediti plena. Vojna, ki je zdaj vodimo proti Rusiji, katera se ne more braniti, služi le interesom premočnih slojev v ruskih provincijah. V Litvi nismo dosegli nobens moralne zmage; Litvini šele ostati z Rusijo.

Nemško ljudstvo ne sme vedeti resnice. Domovinska stranka vodi kroveljno propagando proti inozemskim narodom. Z dušo in telesom smo prodani militaristični kasti in vojna politika nemške vlade je naravnost nesramna."

Predsednik sbornice je hotel pri zadnjih besedah ustaviti govornika, toda Vogther je kljub temu nadaljeval:

"Vsoka meza v municijskih tovarnah je koruptivna meza, ki ima namen obdržati dobro voljo delavcev v interesu vojne. Cesarški kancelar prejema živč zase iz Bavarske, kar je proti živelnemu zakonu."

Nato je Vogther obdolihi nekega admiralu v Swinemundu, da si je nepostavno prilastil zaplenjen živeč, naker je rekel: "Sedanje Kapellejevo upravo mornarice je treba odpraviti. Državni sbor mora tudi paziti, da ne bodo generalji zapirali poslancev, kakor se je zgodilo z Dittmannom. Na ta način bo parlament doimiran."

Poljski poslanec Trampenski je rekel, da Nemšija grše postopa s Poljako kakor z navešjim sovražnikom. Na te besede je odgovoril podtajnik ministrstva za notranje zadeve Lewald, da je Nemšija še izvrla "ogromen del kulturnega dela" na Poljake, priznal pa je, da so "area" Poljakov bolj z Rusijo kot z Nemšijo."

2
PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2857 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Issued daily except Sunday and Holidays.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.
Address:
"PROSVETA"
2857 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.
Telefon Lawndale 4635.

plačali nekaj obrokov. Zgubili bi vse, če bi zaprli klavnice.

Seveda od velelesarjev ne moremo pričakovati drugega. Vzrastli so v palačah, bede niso poznali nikdar in klavnice smatrajo za svoje kraljevstvo, v katerem nima nihče izven njih kaj ukazati. Domišljujejo si, da imajo pravico odpirati in zapirati klavnice in voditi kupčijo po metodi, ki je po njih načelih "moralna". Do zadnjega časa se državi niso priznali, da ima pravico preiskovati njih kupčijske metode in jih prisiliti, da svoje delavce priznajo za čuteča človeška bitja.

Kaj torej? Najhitreje bo končana kontroverza med velelesarji in zveznimi oblastmi, če vsa mesna industrija pride pod državno kontrolo. Državno nadzorstvo nad mesno industrijo je ravnotako nujno potrebno kot nad železnicami. Da je stvar tako daleč dozorela, so zakrivilo velelesarji sami z njihovimi kupčijskimi metodami in sirovim ravnanjem delavcev v klavninah.

Kamen so sprožili velelesarji in ustavil se ne bo, dokler ne dobi zvezna vlada nad njim oblast, da uravnava njegov tek.

Na zborovanju se je tudi nabrala svota \$2.30.

Slovinci po drugih naselbinah, kjer še niso pričeli s področnim delom za S.R.Z., posnemajte Slovence v Kenoshi.

South Western Mine, Colo. — Od 22. pa do 25. februarja sem bil na stavki, kar mi izgleda seveda ni bilo, le z delodajalcem sva se bolj postrani gledala. Ker pa je videl moje vspešne zabave, sva sklenila premijer in dobi sem \$1 povzemanj za dan.

Pred kratkim sem čital dopis iz Leadville, Colo., o nastajajočem umoru. Tudi tu se je pred par dnevi dogodil en prav brutalen umor, pa da se čim bolj izve, nego v bližnjem Walsenburgu. Drama se je odigrala med našim Italijanom in Arabcem, ki sta oba groceristi. Vsiho je smela tudi italijanova hči, katero je Arabec oščaril. Hčerka je dogodek povedala očetu, kar ga je tako razsrdilo, da je poklical Arabca na svoj dom. Drugo dejanje se je izvršilo na Italijanovem domu.

Po kratkem pogovoru je vzel Italijan samokres in oddal na Arabca tri strela, enega v glavo, dva v prsa, kar je bilo za Arabca preveč, valed tega je umrl. Italijanu se smučevanje še ni udelo dovolj, temveč je vzel sekirno in mu odsekal glavo. Še en prizor; v svoji krevlinočnosti je vzel še noč in mu odrezal splovlav. S tem je bilo drugo dejanje končano. Treje so trajalo še precej časa. Ta Italijan, sin južne Italije, se precej razume na mesarski posel. Toda ker ni mesar po poklicu, ga bodo za izvrševanje njegove obrti morda še ošarili. Za vse te pregrehe so poslali Italijana v večna temišča, Arabec pa je neprosto voljno odšel v večna lovišča.

Take atere so mogoče še med duševno zaračunani ljudmi, ker ne poznajo drugače, kot željo po smučevanju.

Pleasant Valley, Pa. — Delavske razmere so bolj slabe. Tu nas ne plačajo od vage, nego na "metri"; od vozilke, ki drži tri do štiri tone premoga, plačajo \$1.10 do \$1.30 za premog, nakopan s strojem. Za premog, ki se ga mora kopati s krampom, plačajo za ravno tako vozilke od \$1.65 do \$1.85.

V tujakih bližini se nahaja precej novih premogokopov, ki pa le malo obratujejo, pri nekaterih pa niso še dogotovljena dela, ki so potrebna za obratovanje.

Nekateri mislijo, da je vzrok slabemu obratovanju tujakih premogokopov ta, da družbe ne smejo poljudno določiti cene premoga, valed tega se jim s delom nič ne mudi, ker čakajo ugodnejše prilike.

Ta živi precejšnjo število slovenskih družin in nekaj samosov, ki se val dobro razumejo med seboj. Imamo štiri godporna društva, spadajoča k razširjenim podpornim združenim in zvezani in eno izmed prvih je društvo Slovinci št. 41 SNPJ. h kateremu tudi jaz spadam.

Kar je družin, so tu že stari naseljenec in imajo vse svoja čimovanja. Stalno delo v enem najstarejših premogokopov jim je ugnilo miselnje, da bodo imeli tu eksistentno do smrti. Toda premogokop se je že skoro izrpal in sedaj je le še malo tako srednih, da bi imeli delo v njem. Izbrali so se tudi stanovniki in vnapredujejo se vodne naprave. Sedaj je je treba dovažati po ure delo in se je ni ti še dobi vsaki čas.

Letošnja zima je tudi tu igrala svoje odlično umeje in nam ni prav nič prizanašala.

Poleglet vojne tudi tu občutimo. V čem osira so nam te razmere celo olajšale delo, ker nam ni treba pri zajetku nositi kava. Če se nam na eni strani godi slabo, je pa na drugi toliko boljše.

Imperial, Pa. — Tukajšno organizirano delavstvo je zadnji hud udarec s smertjo organizatorja ter voditelja delavstva Andreja Pukina, rodom Slovaka. Bil je organizator unija U. M. W. of A. ter neomoren delavec na polju za izboljšanje delavškega položaja. Dne 18. februarja je šel po svojih opravkih v Rakun, Pa. Na poti čez Pittsburgh je stopil v eno najboljših gostin v Pittsburghu in si naročil čašico žganja z namenom, da si nekoliko okrepča utrujene živce, toda mesto žganja mu je natakar dal strupa. Potem, ko

je nesrečno zavil to pijačo, je izgovoril še edino besedo "what!" ter se zgrudil na tla in v desetih minutah je bil mrtev.

Izročili smo ga materi zemlji dne 21. februarja v Imperialu, Pa. Pogreba so se udeležila vsa tujakinja podporna društva ter množica občinstva. Bil je član petih podpornih društev, med njimi tudi društva Proostost št. 106, N. P. J. Vaako društvo mu je položilo na grob krasen venec in mnoge evellie.

V Združenih državah je bilval že od svoje otroške dobe. Star je bil šele 36 let. Zapršča izalajala sopraga, dva mladoletna otročiča in poleg tega je žena tudi v blagopoljvenem stanju. Tu je tudi mater in šest bratov.

Ker je bil na delavskem in društvenem polju zelo delaven, ga bomo težko pogrešali. Naje društvo ga bo ohranilo v blagem spominu.

Član društva št. 106.

Lawrence, Pa. — V nedeljo 21. februarja se je vrnila seja zastopnikov lokalne organizacije S. R. Z. v Canonsburgu v dvoranu društva Postojnska Jama. O stvari se bom obširneje poročal, ker se bo priobčilo izvelecek zapiskala. Dvorana je bila polna občinstva in zastopanih je bilo 22 društev, torej 4 več kot na prvi seji. Cenoburški pevci so nam pred in po zborovanju zapeli nekaj pesmi, za kar se jim mora dati vsa priznanja. Objubili so nam, da so pripravljene sodelovati pri vseh naših prireditvah.

Sklenjeno je bilo, da se vrni prihodnja seja četrto nedeljo v marcu ob 2. popoldne v Meadowlandu, Pa. Nadalje, da se vse določke lokalne organizacije držijo blagajni toliko časa, da se izvrši koncert in shod, ki se bo vrši dne 17. marca v Presto, Pa. Tem bomo določili svoto, ki nam bo na razpolago in jo poslali gl. tajniku S. R. Z. Sklenili smo tudi da pozovemo vsa društva, ki se nam doselej še niso pridručila, da to store na prihodnji seji v Meadowlandu, da bomo delovali skupno za skupne koristi.

John Trčelj, tajnik lokalne organizacije S. R. Z.

MISTRI O ROPARSKEM UMORU NA KOLODVORU ODBIT.

(Nadaljevanje s prve strani)

počasi. Vrgli smo šoferja iz avtomobila in jaz sem potem kofirni. Ko smo Pelikana postavili na vlec, mu je Howard dal \$40 št. \$50. "Fantek, ti si tudi prišel, mu je rekel in odhitel me proč. Ko smo bili v avtomobilu mi je Raymond dejal, da je v pet svincev (petkrat ustrelil na starega moža (Tierneyja) in se misli, da ga je spodbil (ubil). Well, ko sem prijel za kolo, so me drugi vodili, kako naj vozim k mrs. Sullivanovi.

"Postavil sem jih iz avtomobila pri stranski ulici, odkoder se lahko šli v stanovanje mrs. Sullivanove. Odpeljal sem avtomobil šest ali sedem blokov daleč in se postavil v neko gorošo. Ko sem se vrnil, so imeli denar na mizi k mrs. Sullivan je stala poleg.

"Prav tam v navzočnosti mrs. Sullivanove nisem vzeal potrdilo — Raymond je dejal vsem, da misli, da je spodbil Tierneyja. Dobil sem okoli \$350. Imeli smo dobiti enake deleže."

Tukaj je posegel vmes Murray, uradnik Illinois Central železnice in dejal, da je pien našal \$2.500.

"Well," je nadaljeval Raymond, "dobil sem le \$350. Vsek je dal mrs. Sullivanovi \$10 in se bomo moji tudi pustili. Izumeli sem se od njih in šel dol na Franklinovo cesto in Madisonovo ulico. Koneje sem srečal Raymondovo najela sva izvožekta in šla v Murphyjev dom."

Legislativni poslanec Murphy pravi, da Emerson laže in trdi, da ga ni še nikdar videl. Mogoče so fantje, ki so se potikali okoli moje garaže, ker so bili prijatelji mojega šoferja, ki sem ga odlovil," pravi Murphy.

ZRUŠENE DRŽAVE BODO ŠE KUPILE VELEKE KALO GE KOROZE

New York, N. Y. — Zdravne države bodo kupile skopi prihodnje tri tedne vsaki dan do 750.000 busljev koruze. V pošiljejo v Evropo.

DOPISI.

Barberton, O. — Delavskih razmer ne bom dosti opisoval, ker se sedaj menda povsod enake po vzhodnih državah. Dela je dosti in tudi plača je precej višja kot pred letom, toda mogla bi biti še precej višja, če bi hoteli v današnji draginji izhajati kot se delavcu spodobi.

Pred kratkem se je v tovarni B. and W. Co. poškodoval rojak Frank Škraba. Sedaj se nahaja v bolnišnici in pravijo, da bo kmalo okreval. On je član SNPJ.

Barbertonskim Slovincem je napovedana vojna. Ko bomo premagani, bodo nas ene poslali v norišnico in druge v "špekamaro", tako se je izrazil duhovni gospod, ki je nas pred kratkim zapustil. Ultimatum je bil priobčen v turski "Sigi", ki bi se morala po vsej pravici imenovati "Prepir". Uredništvo omenjenega lista bi storilo mnogo pametneje, če bi opisovalo svetovne dogodke in urejevalo list v dostojnem tonu, mesto da daje na raspolago kolone lista ljudem, ki ne znajo drugega kot par stotin psov.

Gospod A. B., ki je bil sedaj prestavljen v Lorain, O., je mislil, da bo zanj v Barbertonu zelo ugodno polje, kjer si bo lahko nagrabil cekinov, pa se je zelo prevaril. Bil je eden najrditejših nasprotnikov proti akciji tujakih rojakov za zgradbo slovenskega doma, toda barbertonški Slovinci bodo zgradili svoj dom, pa če razni Berki še tako divjajo proti naprednim akcijam.

John Železnikar.

Youngstown, O. — Ne mislite, da sem se že preselil iz tega mesta v Girard, četudi dosti mojega časa prebijem v zadnje imenovanem mestu; navzlic mnogim solničnim rožam v Girardu, se smatram še vedno za stanovnika Youngstowna, kjer imam še vedno svoj "cap" in dokler človek vseh cap ne pobere s sabo, ni to še nobena "mufenga". Pri mojih pohodih me zelo ovirajo poulične železnice. Mnogokrat, ko si želim, da bi prišel prav hitro v to šest milj oddaljeno naselbino, se občutno prevaranim, kajti čakati moram po cele ure, predno se dobi kak voz. Še takrat je voz tako prenapoljen, da se dobi prostora komaj za eno nogo, druga pa visl ven, z rokami se moram pa prav trdno držati okvirja vrata, tako da mi še krempiji zastanejo predno pridem do cilja. Ko je čas izstopiti, bi se kmalo še odrgati ne mogel, tako mi zastanejo udje. Kaj je vzrok te zabasnosti na vozovih poulične železnice, tega še danes ne vem. Nekateri so mnenja, da so vozovi premahjni, drugi pa da je notri preveč ljudi. Valed tega smo že večkrat sklenili, da kupimo en "second hand" avtomobil, mene so pa izvrtili za šoferja. Jaz sem temu sklepu sicer pritrđil, toda vselej, kadar se spomnim na to službo, me prezame strah pred gosto nasejalnimi telefonskimi drogovi. Ako bom kolikaj krenil na stran, pa smo tam kjer ni muh, drogovi bi popadali po cesti in s tem bi se zelo občutno oviral ves promet, voznja poulične železnice bi bila ustavijena in kar je najslabše, pretrgana bi bila telefonska zveza med Youngstownom in Girardom. Ko so me obdajale take skr-

bi, mi je prišlo na misel, da ima pl. Gajšič en star "luftšif", ki ga je sedaj najbrž zavrgel, nam bi pa jako prav prišel, če je še kolikaj za rabo. Tudi, če je še nekoliko pokvarjen, nič ne de, jaz sem kos tenarja in si ga upam toliko popraviti, da bo odgovarjal našim potrebam. To je za Korobača zelo ugodna prilika, da se ga pocieni iznebiti. Če se z nami strinja, naj ga nemuda odda na prvi železniški postaji, tako da si bomo takoj po Veliki noči navizolo solničnih rož, ker bodo v tukajšnjem podnebjju dobro uspevale. Vse prevozne stroške smo pripravljani plačati. Na ta način bi bilo pomagano Korobaču, da se iznebi stare šare, nam bi pa omeočili letanje po zraku, kajti potem bi se nam ne bilo treba bati telefonskih drogov.

Frank Ovičaj.

Kenosha, Wis. — Kakor večinom po vseh slovenskih naselbinah v Združenih državah, so se tudi kenoški Slovinci zavzeli za gibanje Slovenskega republikanskega združenja. Društvo Ilirija, št. 38 SNPJ., je v ta namen dne 3. marca sklicalo sestanek in pozvalo na to zborovanje govornika iz Chicago, da jim podrobneje razloži namen in cilje S.R.Z. Temu pozivu se je odzval Filip Godina.

Zborovanje se je vršilo v dvorani na 211 No. Sheridan Road. Točno ob dveh je odprl brat Tony Jurca sejo ter povedal navzočim članom namen tega zborovanja. Brat Jurca je bil izvoljen za predsednika in brat Turk zapisnikarjem seje. Nato je dobil besedo brat Godina iz Chicago, ki nam je natančno pojasnil delovanje S.R.Z. in sistem organiziranja. "Slovensko republikansko združenje se je porodilo iz potrebe" — je dejal Godina, in apeliral na navzoče, da podpro to za naš narod velevažno akcijo, da na ta način z vsemi našimi močmi podpremo gibanje za dosego svobode našemu narodu, ozirom za ustanovitev Jugoslovanske federativne republike. Očrtal nam je razliko zahtev med S.R.Z. in Jugoslovansko kancelarijo, oziroma Slov. nar. zvezo. Razjasnil je še posebno razliko končnega cilja, kateri je pri S.R.Z. avtonomna federativna republika in pri S. N. Z. povečana srbska država pod vladno dinastije. Tudi nam je pojasnil pomen 13. točke v krški deklaraciji. Navzoči so bili z izvajanjem govornika zadovoljni in so odobrvali akcijo S. R. Z., le eden ni hotel stvari deloma razumeti, menda iz sebičnih razlogov, toda govornik je na vsa njegova vprašanja jasno in razumljivo odgovoril.

Po končanem govoru se je sklenilo, da ker poleg našega ni drugih slovenskih društev, se bo za našo akcijo skušale pridobiti za sodelovanje hrvatska in srbska društva, ki so nam še sedaj naklonjena; na ta način bi se za naše gibanje pridobilo tudi Srbe in Hrvate in z združenimi močmi bi bilo naše delovanje za dosego avtonomne Jugoslovanske republike toliko močnejše.

Člani društva Ilirija so takoj v začetku tega gibanja dobili na prvo nabiralno polje 61 prispevalcev, ki so prispevali svoto \$32. Poleg tega se je vpisalo 57 stalno prispevaloših članov, ki bodo mesečno prispevali v korist S. R. Z.

SAMI SO SE OBSODILI.

Mr. Heney, pravni svetovalec zvezne obrtne komisije, je priporočil, da kongres spremeni zakon o špijonaži, da bodo odstranjene ovire in zapreke za zaseženje važnih dokumentov v Veederjevi varnostni shrambi, ki po izjavi mr. Heneyja dokazujejo, da so velelesarji izvršili hudodelstvo proti državi.

Peticijo za spremembo postave o špijonaži so podpisali in oložili na pristojna mesta trije komisarji. V peticiji so navedli tako važne vzroke za spremenitev postave, da lahko spoznajo ljudje, ki niso državniki, da je treba spremeniti zakon, če hočemo, da pridejo važni dokumenti zanesljivo v roke vladnim organom, o katerih gre glas, da dokazujejo hudodelstvo proti državi v vojnem času.

Mr. Veeder, advokat velelesarjev, je proti tej zahtevi nastopil takoj s protipotezo. Brzojavil je na pristojna mesta v Washington, da diskretira zahtevo komisarjev po spremembi zakona o špijonaži. Mr. Armour tudi ni držal križem rok in podal je izjavo v kateri postavlja metode mr. Heneyja pri preiskavi v slabo luč. V tej izjavi slika Armour afero s špekifikacijami tako, kot da je vlada hotela spremeniti špekifikacije, ne da bi velelesarji zahtevali njih spremenitev. Odločno seveda odklanja, da so špekifikacije spremenjene, da služijo sebičnim namenom velelesarjev. Hvali tudi tvrdko Armour & Co., ki se pošteno ravna po zahtevah vlade, da konča vojna z uspehom za Združene države.

Vsak ima pravico do zgovora in tega nihče ne odreka velelesarjem.

Ali situacija je tale:

Zvezna obrtna komisija se trudi, da dobe zvezne oblasti dokumente, ki dokazujejo hudodelstvo proti državi. Nasprotno se poslužujejo velelesarji vseh sredstev, da ne dobe teh dokumentov zvezne oblasti.

Če so velelesarji nedolžni, bi morali še sami priporočati, da hitro objavijo dokumente, ki jih zahteva mr. Heney kot zastopnik obrtne komisije, da se dokaže njih nedolžnost. Vsak Američan bo prepričan, da se velelesarjem godi krivica, če objavijo te dokumente in ni v njih nič kaznjivega. Tako pa ljudstvo opravičeno sumi, da je v teh dokumentih nekaj, kar bi zelo škodilo velelesarjem, če pride na dan.

Velelesarji se že zdaj zagovarjajo, ko dokumenti še niso objavljeni. In to napravlja zelo slab vtis na ameriško javnost.

Velelesarji hočejo javnosti dokazati, da so obrekovani in da jih slabo sodijo, dasiravno so tako nedolžni kot jagnjeta, ki ne skale nikomur vode. Le ljudje, ki vodijo preiskavo in njih izprašujejo pred zveznim komisarjem in sodnikom Alschulerjem, so hudobni in jih hočejo očrniti pred vsem svetom.

Kaj to pomeni? Producent in konzument nimata po njih sodbi pravice napadati mogočnih korporacij in morata sprejeti vse za čisto zlato, kar jim ponudijo korporacije.

Velelesarji pravijo, da so nedolžni. Ali je tak človek nedolžen, ki je pisal s črnim na belem, da je za armado vsaka stara prekajena slanina dobra, če je žaltava ali drugačna? Ali ni s temi besedami rekel, da je za vajakov želoдец vse dobro, četudi škoduje njegovemu zdravju?

Višek nesramnosti je, če se drzne tak človek trditi v javni izjavi, da dela za zmago Združenih držav. Takemu človeku se ne godi krivica, če ga trdo primejo zvezne oblasti in pokažejo v pravi luči njegove umazane kupčijske metode napram državi.

In kako naj sodimo o človeku, ki je pisal ravnateljju klavnice, da bodo zaprli klavnice, če delavci zastavkajo? Ali ni taka groznja brutalna in sirova? Če zapro klavnico trajno, lahko gredo delavci s trebuhom za kruhom po Združenih državah. Nekateri so si kupili domove, nanje

VESTI Z BOJISCA

Boji na ameriški fronti.

Ameriška fronta, 4. marca. — Ameriškim okoliš toulake fronte je zelo naraslo topniško pojevanje odkar so Američani dobili zadnji nemški napad. Nemci menda želi, ker so jim ni obsejal napad, kakor so želeli, so se odločili ves okoliš zakopati s granatami raznih kalibrov. Nesrečne granate so padale v ameriško fronto. Nemci so izstrelili najmanj dvajset granat večeraj dopoldne.

Drobelj granat so ubili več naših vojakov in nekaj je ranjenih. Ameriški pešci so našli več urlikov, ko so čistili prizorišče bliže od druge petke. Med mrtvimi je tudi ameriški rezervni ranecolik.

Med ujetimi Nemci je tudi stotnik, pri kateremu so našli namučene obris ameriških zakopov; značene so vse podrobnosti in tudi pozicije strojnih pušk so tako vestno očitane, da se ameriški streljarski čudijo, kako so mogli nemci dobiti vse te informacije. Jemniki pravijo, da so imeli nemške čete namen uničiti spredeležne pozicije in prinesli poveljnika in druge potrebne informacije. Vojakom so povedali, da bo napadli Američane. Dalje so javili ujetniki, da po njihovem mnenju ne bo Nemčija zmagala. Nekli so tudi, da velika nemška tenziva pride najkasneje 1. aprila.

Berlin poroča o "smagi".

Amsterdam, 4. marca. — Ujdeno in dodatno poročanje pošlo iz Berlina o bojih z Američani 1. in 2. marca se glasi, da nemške čete izvajale "polni uspeh" nad Američani. Nemci so prodri 500 metrov v ameriške pozicije, ujeti dvajset in v plenili dve strojni puški. Američani so imeli velike izgube zelo kratkem boju.

Amsterdamski odbli večji napad pri Remsu.

Paris, 4. marca. — Nemci so izvršili velik napad na desno milij široki fronti pred Remsom. Napad je bil naperjen proti trdnjavi Pompelle, odkoder bi se sovražnik zelo ugodno bombardiranje za nadaljnjo destrukcijo Remsa. Dva bataljona Nemcev se zagnala proti tej trdnjavi. Prvi oddelki sovražnika so došli farmo Alger, toda do trdnjave same niso prišli. Francoški vojni ogenj jih je ustavil in nekaj protinapad je vrgete nazaj v njihove zakope.

London, 4. marca. — Vojni fronta poroča, da so avstralske čete izvršile sinoči mogočen vpad v armeton na zapadnem Flandru. Petdeset Nemcev je bilo ubitih in enajst so jih zmagovalec. Manjši uspešni spopadi se gledajo so bili tudi v okolnih business, Halebeka, Paschenda in St. Quentina.

Ostend bombardiran.

London, 4. marca. — Admirali javlja, da so angleški letalci spustili bombe na eroplanske položaje in obrežne baterije v Ostendu. Več točk je bilo zadetih. Letalci so se vrnili brez nesgode.

Italijanska fronta.

Rima in Dunaja poročajo, da veliki snežni viharji v zadnjih dnevih desetih urah ustavili bojevanje na severnem bojišču.

Novo iz inozemstva.

Japonsko posredovanje. Washington, 4. marca. — Z ozirom na potrjene vesti, da je delegacija boljševičke vlade podpisala mirni pakt z Nemčijo, je zdaj njena vsa pozornost na daljni vzhod, kaj naredi Japonska. Poročila zadnjih dni, da se je japonska vlada sporazumela z entento glede "protekcije" Sibirije, so zopet nova iz Londona javljajo, da japonski vojniki v popolnem soglasju američano militaristično akcijsko politiko v Sibiriji.

Ameriška vlada se vsekakor ne odločila, kaj stori v tem oziru. Tudi uradniki pravijo, da so ameriški vojniki v ostalih zavzetih delih Nemčije. Drugo dejstvo je, da japonski material v Vladivostoku, katerega se tako boji Japonska, ima druge poti v Rusijo kakor skozi Harbin, kjer imajo kitajski čete popolno kontrolo. Boljševiki, ki so gospodarji v Vladivostoku, ne morejo prevažati streliva, če bi tudi Nemčija zahtevala. Is Tokija je danes prišla vest, da so glavna mesta v Sibiriji — Irkutsk, Omsk, Blagovješčenak in Khabarovsk — popolnoma pod kontrolo boljševikov.

Militaristični pogoji, ki jih je Nemčija z oboroženo pestjo vtilila Rusiji, so tako drastični in poniževalni, da jim je težko dobiti para.

Vsi ti pogoji niso še znani. Nemčija na primer ni še povedala, kaj misli početi a Sibirijo, toda jasno je, da bo skušala doseči velika skladišča, napolnjena s strelivom in drugim blagom v sibirskih lučkah, ako res dobi začasno gospodarsko kontrolo v Rusiji.

Nemška armada na Finskem.

Stockholm, 4. marca. — Švedska vlada je uradno naznanila, da je obveščena po nemškem poslaniku, da hoče Nemčija na prošnjo (!) finske vlade poslati svoje čete na Finsko v svrhu, da zatre boljševiško revolucijo. Nemčija je sporočila Švedski, da hoče uporabiti Alandske otoke za bazo operacij. Ker so pa omenjeni otoki v začetni posesti švedskih čet, izjavlja švedska vlada, da se boji da bodo nemške čete ovirale humanitarno misijo švedske ekspedicije.

Turki koljeje Armence.

Haag, Holandija, 4. marca. — Po informacijah, ki so prišle posredno iz Male Azije, so Turki pričeli klati armensko prebivalstvo v pokrajinah, ki so jih ostavile ruske čete. V Samsunu so porobili vse možko prebivalstvo z avtorci vred, ki je štelo več tisoč glav. Turki bi radi nahujskali Georgijance proti Armencom in masakri se vrše tudi v Georgiji. Nadalje poročajo, da se masakri Armencom vrše z dovoljenjem Nemčije.

Iz Stockholma javljajo, da je Hjalmar Branting, vodja švedskih socialistov, poslal obema socialističnima strankama v Nemčiji oster protest z željo, da ga predložit po njunih poslancih nemški vladi zaradi turških slodetjeved nad Armenci.

Ofenziva proti Rumunski?

London, 4. marca. — Iz Kodanjske poročajo, da je rumunska vlada zavrgla nemške mirovne pogoje, obenem pa je naprosila centralne države za ponovitev premirja. Po vesteh iz Berlina bo maršal Mackensen ponovil ofenzivo proti ostalemu kosu Rumunije, ako rumunska vlada ne sprejme nemških pogojev.

Nemški državni dolg — 120 milijard.

Amsterdam, 4. marca. — Grof Posadowsky-Welmer, bivši podkancelar, je izjavil v soboto v nemškem državnem zboru, da je državni dolg Nemčije narasel na 124.000.000 mark.

Belgijski parlament v Parizu.

Paris, 4. marca. — Ta mesec se snideje v Parizu poslanci belgijske zbornice v oficioelnem zborovanju. To bo prvo zborovanje belgijskega parlamenta odkar traja vojna.

Ameriške vesti.

NOVE STROJNE PUSKE.

Chicago, Ill. — Nove strojne puške Browningovega sistema s li brovningovske so se obnesele prav dobro pri preiskovalnih strelnih vajah. Tako izjavljajo eksperti, ki so prisostvovali strelnim vajam.

Puške so dvojne vrste: lahke in težke. Z lahke brezstrelno puške se vojak ravno tako hitro kréta kot z navadno puško, ki je izvrstno orožje za bojevanje v strelskih jarkih. Puška funkcionira avtomatično in napol avtomatično. Lahka brezstrelna puška tehtja le petnajst funtov in vojak lahko strelja, da jo drži kot navadno puško. Z njo se lahko oddaja posamezne strele ali pa dvajset streliv z zaporedoma. Municija je za eno isto kot za modifikirane enheidovke. Puška je oddala 20 streliv v dveh sekundah in pot. Puška je zelo uporabna za ofenzivo.

Težka puška ima trinožno stojalo. Naboji so pritrjeni na trak, ki ga puška vleče vase. Na

takem traku je 250 nabojev. Pri preizkušnji so oddali 39.000 streliv z zaporedoma. Pri neki drugi vaji je bilo oddanih 20.000 streliv v osem in štiridesetih minutah in šestnajstih sekundah. Puška tehtja štiri in trideset in pol funtov, če je vodna cev napolnjena z vodo. Puška ima navaden mehanizem, ki ji daje prednost pred drugimi puškami s komplciranim mehanizmom.

PRASKA MED AMERIŠKO KONJENICO IN MEHIŠKIMI BANDITI.

Marfa, Tex. — V praski med ameriško konjenico, ki ji je zapovedoval kapitan Krauer (Thomas), in mehiškimi banditi, je bilo dvajset mehiškanec ubitih in nekaj ranjenih.

Mehikanci so odprli ogenj, ko se je njih vodja pogajal z ameriškim kapitanom. Prostak Mallack je bil ranjen od skatnih drobecov, ki jih je napravila krogla, ko je udarila ob skalo.

Dogodek se je odigral blizu Sierra Alta na obrežju reke Rio Grande.

MORILEC OBDOJEN NA VEŠALA.

Chicago, Ill. — Porotniki so spoznali krivim Earl Deara, da je umoril Rudolf Wolfa, soferja dr. Phillips Schoylerja Donna. Porota je zanj odločila smrtno kazen. Njegov tovariš Eugene Hartvet je bil obsojen na štirinajst let ječe.

Obtožnica se je glasila, da je Dear ustrelil Wolfa, ko sta Dear in Hartlett hotela ukrasti avtomobil, Wolfa je pa hotel zabraniti tatvino.

ZADNJE VESTI.

RUSI PODIRAJO MOSTOVE NA SIBIRSKI ŽELEZNICI.

Washington, D. C., 4. marca. — Rusi so pričeli podirati mostove na sibirski železnici med jeserom Bajkalom in kitajsko mejo. Tako poroča John F. Stevens, predsednik ameriške železniške komisije, državnemu departamentu.

U uradnih krogih sodijo, da Rusi podirajo mostove, da onemogočijo pričakovano napredovanje japonskih čet. Mr. Stevens je sporočil, da so položili mine tudi pod druge stavbe, da jih spuste v srak.

NEMOLJA HOČE POGRABITI FINSKO.

Washington, D. C., 4. marca. — Nemška okupacija Alandskih otokov je le predigra okupacije Finske. Oficioelne brzojavke švedske mu poslanstvu naznanjajo, da je Nemčija izjavila napram švedskemu ministarstvu za zunanje zadeve, da namerava okupirati Finsko. Švedska je protestirala.

Nemčija je namanila Švedski, da je potrebna začasna okupacija Finske, da napravi red. Obljubila je, da je ne namerava zasesti trajno. Švedska je protestirala proti vpostavljenju Alandskih otokov v vojni pas.

HLAPOI CESARJA KARLA VDRILI V RUSIJO.

Washington, D. C., 4. marca. — Avstrijski vojni stan poroča, da avstrijske čete napredujejo v Podolji. Zajelo so nad 770 ruskih topov in velike množine vojnega materiala.

KONJSKO MESO ZA HRANO.

Prva izdaja delnic se ponuja sedaj na trgu. Pittsburg Packing House po \$1.00 ena.

Za popolnejša pojasnila pišite na Dept. D.

GLOBE PACKING CO.

Anderson Hotel, PITTSBURGH, PA.

KORISTNE STVARI.

Razpošiljam sladno jembovo kavo, suhe rože, evetja in druge pripomočke ki so opisani v knjigi "Domaci zdravnik"; tudi rane dišave za priprave okusnih jedil. Pišite po cenik. Math. Fesdir, P. O. B. 1611, NEW YORK, N. Y.

DOBRA PRILIKA ZA BRIVCOA.

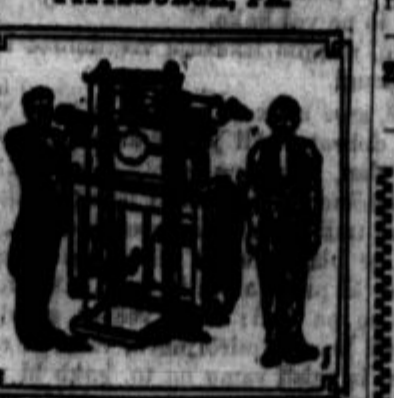
Naprodaj je dobro ikoča brivnica, pripravna za Slovence ali Hrvata, dobro znana pod imenom "National Brivnica" na 2274 Blue Island Ave., Chicago, Ill. Obrt je naprodaj vsled tega, ker si lastnik želi pokoja, kajti on je v tem poslu že 43 let. Za vsa nadaljša pojasnila obrnite se na lastnika Ivana Cvitoviča, na gori omenjeni naslov.

Dr. Koler SLOVENSKI ZDRAVNIK.

635 Penn Av., Pittsburgh, Pa. Dr. Koler je najslavnejši zdravnik v Pittsburghu. Njegova zdravila so znana v vseh delih sveta. Njegova zdravila so znana v vseh delih sveta. Njegova zdravila so znana v vseh delih sveta.

PROF. DR. MULLIN ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE.

ELEKTRICNA PREGLEDBA Z X ŽARKI.

Stari in skusni zdravnik, s 38 letno prakso. Zdravi nespečno in hitro vse bolezni, pluća, kolodca, obliati, tiganje, nervoznost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možkih. Odravi vsake bolezni katero prevzame v svojo oskrbo. Uporablja najboljša evropska, ameriška in od ostalih delov sveta zdravila. Niha cena. Nasvet brezplačen. Tole preglede popolnoma jamten. Pri manj se zdravi velike število Slovencev. Uradne ure od 9. jutraj do 8. zvečer, ob nedeljah samo od 10. do 24 popoldan.

ZAPRTNICA

zabteva hitro pomoč, ker se za zamenjati druge bolezni sledijo. Ako lišete dobro in gotovo zdravilo za tak slučaj, potem vzemite Sever's Liver Pills (Severova jetrna kroglica). Te so se izkazale zelo koristne v mnogih slučajih, zaprtice, slabe prebave in pri jetrnih boleznih in so glavno znamenje. Vajvejo se od ene do tri sveder in posledica zadovoljiv vsakoga. Kupite si en svedek za 25 centov v vsaki lekarni. Poskusite jih!

GLAVOBOL

Je zelo nepopolno zmanjšanje, da prihajajo za njim različne druge bolezni. Vrok bi se moral poskušati v takoj odpraviti. Vsekakor pa, da se vstavi glavobol in odpravi bolečina, vi bi morali biti vedno pripravljani in imeti pri rokah zavitek Sever's Water for Headache and Neuralgia (Severovi praški zoper glavobol), kot stem imate dober pomoč pri rokah. En teh praškov navadno zadoštuje, da odnese bolečino. Cena je 25c za 12 praškov v zavitku. V vsaki lekarni.

Slovenska Narodna Podporna Jdnota. Ustanovljena 9. aprila 1904. GLAVNI STAN: 80. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS. Upravni odbor: Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill. I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 98, Girard, Kans. II. Podpredsednik: Jof Kuhelj, 9409 Ewing Ave., So. Chicago, Ill. Tajnik: John Verdenbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill. Kapišalkar: John Molek, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill. Nadzorni odbor: Jof Ambrošič, 351 box, Canonsburg, Pa. Paul Berger, 741 — 1st St., La Salle, Ill. F. S. Tauscher, 674 Ahsay Ave., Rockspring, Wya. Poročni odbor: Anton Hraat, Gen. Del., Canonsburg, Pa. Jof Radliček, box 432, Smithton, Pa. Rudolf Mierdecki, 436 box, Bridgeville, Pa. Jakob Miklavčič, L. Box 5, Wilcox, Pa. M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinwood, O. Urednik "PROSVETE": Jof Kaverjahn. Varnovni zdravnik: F. J. Kern, M. D., 2303 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov: JOHN VERDENBAR, 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. PAVTORE GLEDE GENERALNEGA POŠLOVANJA se pošiljajo na naslov: JOE AMBROŠIČ, Box 351, Canonsburg, Pa. ZADEVE PREPILJIVE VREDINE, ki sta jih rešili prva in druga stanica, se pošiljajo na naslov: ANTON HRAAT, Gen. Deliv., Canonsburg, Pa. VSI DOPIHI, razprave, štanski, naznanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, ogledi, se pošiljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657—59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. V horepomeni s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravljanje "Prosvete" ne rabite imen urednikov, marveč napisati naslov, ki je na nasloves, ako šelite, da bo vaša stvar hitro rešena. Seje glavnega upravnega odbora se vršijo vsake prve srede in tretje četrtke v mesecu. Šabljek ob eni uri popoldne.

RADA BI IZVEDELA. Kje se nahaja moja teta Helena Železnik (prej Helena Kotar). Pred osmimi leti je bivala nekje v državi Mhigan in se predno je prišla v Združ. države, pa v Nemčiji nekje v Hoehside. Cenjene rojake prosim, če kdo ve nje naslov, da mi ga naznani, ako pa njen soprog ali ona sama čita ta oglas, prosim, da se mi prijavi na naslov: Josephine Chadash, P. O. Box 264, Auburn, Ill. (Prej Jozefina Savič). (Feb. 5. 6. 7.)

KADAR SPREMEMITE NASLOV, napišite vselaj stari in novi naslov. Kje se nahaja moja teta Helena Železnik (prej Helena Kotar). Pred osmimi leti je bivala nekje v državi Mhigan in se predno je prišla v Združ. države, pa v Nemčiji nekje v Hoehside. Cenjene rojake prosim, če kdo ve nje naslov, da mi ga naznani, ako pa njen soprog ali ona sama čita ta oglas, prosim, da se mi prijavi na naslov: Josephine Chadash, P. O. Box 264, Auburn, Ill. (Prej Jozefina Savič). (Feb. 5. 6. 7.)

The New River Company. Ta družba ima 15 premogorovov v premogorovnem okraju New River. Veljnoma se nahajajo ti rovi poleg železnice, kar daje ugodnost za vozove in vsakdanje delo. Dobro žele, cerkve, zahvališa l. t. d. Prodajamo hise delavcem po nizkih in ugodnih cenah na obroke. V dobrih časih zasluži dober premogar od \$100.00 do \$120.00 na dva tedna. Potrebujemo še nekaj dobrih rudarjev. Samo taki naj se priglajo, ki radi delajo stalno. Ako se zanimate za delo tukaj, tedaj pridite osebno ali pa pišite v vašem materinskem jeziku na naslov: C. P. ANDERSON, McDonald, W. Va.

NORTH SIDE STATE BANK ROCK SPRINGS, WYO. IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00. Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI. Mi polijamo denar valni prijeten in naše denarstvo po najboljših cenah. Finanjsmo 4 odstotno obrniti na banke vsakega. MOČNA, KONZERVATIVNA — NAPREDNA INSTITUCIJA.

SEVEROV BALZAM ZA PLUČA. Sever's Balsam for Lungs. KASelj v teh časih je nekaj zelo neprijetnega, kot tudi vank drugi cas leta. Torej je potrebno, pri vsaki drošini, da imajo steklenico tega zdravila proti kašlju pri rokah doma vank cas. In za take slučajje. CISTOST je eno najglavnejših stvari, ki jam-tijo vašemu zdravju. Notranost naš bi se morala se posebno paziti, da je vedno vse čisto. Za to mi pripravljamo Sever's Antiseptol (Severov antiseptol) kot eno najboljših sredstev za penjo net in za grgranje. Poskusite tudi lahko za pranje nosne ali ušesa, za ispiranje ran in obrez in vazo vsake slušaje. Ena steklenica te pripravljamo za precej dolgo časa, ker to se mora uporabljati raztopljeno v vodi. Cena je 35c za eno steklenico in se prodaja v vsaki lekarni. MILO za zdravljenje in vsakdanje potrebe mora biti zdravstveno naravnano in za to vam mi pripravljamo za precej dolgo časa, ker to se mora uporabljati raztopljeno v vodi. Cena je 35c za eno steklenico in se prodaja v vsaki lekarni. ne milo za koto. To je izvrstno zdravstveno milo za otroke in odrasle pri umivanju. Moški kvašijo to milo pri brivnanju in ženake rabiyo to za očišanje kože. Velod zdravstvene namene pripravljamo za razne kožne izbruhe. Nna sama poskušajte pri se bodele pripravili. Imejte jo vedno pri rokah. Cena je 25c.

VELIKA VAS

ROMAN

Francoski spisatelj EDGAR MONTEIL
Prevodil F. K.

"Bergerou pravi, da sem mu dolžan in ker on pravi, mora biti! O, lahko je reči: Monestrel mi je dolžan, toda dokazati je treba! Ni moja naveda, delati dolgo. In sploh, kak pridetvi do tega, zahtevati od mene, naj plačam, kaj pa se vtipate v moje stvari!"

"Toda odvnetik . . ."
"Odvnetik sem, odvnetik tja, kaj imam jaz opraviti z odvnetiki? Ali sem vas mogoče prosil sveta? In če vas prosim tega kdo drugi, kaj to meni mar? Pridite k meni in mi pripovedujte, da dolgujem Bergerou. Ali vam je pokazal zadolžnico? Ne, tega ni mogel, saj je nima v rokah, torej s kakšno pravico zahtevate denar od mene? Sicer se pa čudim, da vi, gospod Galtier, prestopite moj prag! Ali ste pozabili, da me je vaš oče uničil, spravil v sramoto? Še nikdar, od kar me je on tako razžalil, zasmejal, ni prestopil kak Galtier praga Monestrelove hiše, čudim se, da se upate vi pri meni vstopiti."

"O, prosim, verjemite mi, ko bi vedel . . ."
"Moralni ste vedeti," nadaljuje Monestrel vedno bolj jezen. "Mislite, ker občujem z vami v klubu, ali če menjam na cesti z vami par besedi, da vam daje to še pravico, priti k meni? To ni isto. Cesta je vseh, klub pa članov, toda moja hiša je moja in tu nimajo moji sovražniki ničesar iskati. Ali sem bil kdaj še pri Vas? Raje, ko da bi stopil na vašo last, se obrnem, ali pa naredim ovinek."

"Veste kaj," vzklikne Galtier, v katerem je tudi polagoma jeza vzklopela, "ko bi ne bili star mož in ne imeli še sivih las . . ."
"No, kaj potem!" vpraša Monestrel izlivačaje.

"Potem . . . nič."
In Galtier se obrne in gre.
Lucija je hitro skočila od okna, da bi je ne videl, potem pa je šla v sosedno sobo in vpraša očeta z odločnim glasom: "Ali si dolžan Bergerou denar? Povej resnico!"

"Podleži!" vpije Monestrel ves iz sebe. "Ta ni vrednež! Seveda, če je kdo republikanec, svobodomislec, od takega je človek lahko na vse pripravljen!"
"Vprašam te oče, če dolguješ Bergerou," ponovi Lucija.

"Da, dolžan sem mu, toda Bergerou nima nikakih dokazov, ker mi je dal pobotnico. In on ne dobi ničesar od mene, niti vinarja. Prodal mi je svoje polje mnogo predrago. Računal sem, da mi prinese posejano žito petsto frankov dobička, dobi sem pa samo tristo, ker je žito slabo obrodilo, kakor letos povsod. Ta kos polja me stane šest tritisoč frankov — nič nisem dolžan Bergerou. Toda kaj praviš temu ni vrednežu, Galtier? Upa si priti v mojo hišo in na tak način z menoj govoriti! Po vsem tem, kar mi je storil njegov oče! Republikanski ni vrednež!"

Lucija je zdavno ni več poslušala, zapustila je sobo in odšla v svojo sobico, kjer se je vrgla jokaje na posteljo, skrila svoj s solzami pokrit obraz v pernico in bridko jokala.

Mati, ki je bila v cerkvi, je prišla ravno dom, našla je svojega moža grozno razburjenega. Napravila mu je, da bi se pomiril, kozarec sladke vode.

Monestrel je izpraznil kozarec in godrnjal: "Sedaj me stane ni vrednež še tri koščke sladkorja!"

Galtier je šel nato h Crillonu, kjer je povedal, kaj se mu je zgodilo pri Monestrelu. Crillon se je smejal na ves glas, njegova žena se je smejala, Ana pa je bila resna.

Uboga Lucija, si je mislila in ne da bi zinila besedo odšla je iz sobe naravnost k svoji prijateljici.

"Moja ljuba Lucija," ji reče in jo prisrčno poljubi, "vedela sem, da te dobim v solzah."

"A, Ana, kako prijazno od tebe, da prideš . . . ti torej veš . . .?"

"Da, Albert je prišel k mojemu očetu in povedal, smejal se je."

"Kaj, smejal se je?" . . . Tem boljše . . . Toda pridil Ana, hočeve iti na isprehod, ne mogla bi odgovarjati sedaj nekaterim vprašanjem."

Še ste po ozkih ulicah mimo vrtov in prišle do male posesti, ki je bila Monestrelova. Mala nizka hišica je stala sredi lepega vrta, posajenega s pravimi kostanjmi. Monestrel jih je otrsel, kadar so dozoreli, sam, iz strahu, da bi mu kdo katerega ne ukradel.

Deklice ste se vsedli na klopico pod košat kostanj in Ana pravi: "Ti veš, da Albert vedno vsako stvar olepla, povej mi, kako je bilo v resnici."

"O moj oče je bil grozen . . . Ko je zagledal Alberta, najprej se govoriti ni mogel, mislila sem, da ga še notri ne pusti, kajti še večkrat sem ga silila reči, da kak Galtier ne sme nikdar prestopiti praga njegove hiše. Albert je bil vjuden. Predlagal je mojemu očetu, prijateljski urediti Bergerouovo stvar in naj ne pusti, da bi prišlo do pravde, ki bi mu povzročila samo stroške. Moj oče je ravnal s njim, kakor z klofincem."

In Lucija je pričela jokati.

"Ubogo srce," pravi Ana, "ali si bila navzoča?"

"K sreči ne, sicer bi se pogreznila sramu v zemljo. Kajti moj oče je dolg tajil, tajil ga je . . . O Ana, saj to je rop, kar stori sedaj moj oče! Torej lahko razumem mojo bol, ko mi je znano, da je moj oče goljuf."

"Toda Lucija, ne govori vendar tako!"

"Ko pa je le resnica, vaak dan moram videti in slišati, kako bogati moj oče z denarjem ubogih kmetov."

"Tega ne smeš imenovati takoj goljufijo, zadovolji se s mislijo, da tvoj oče denar nekoliko dražje posojuje, kakor je običajno. Govori se vsaj tako."

"O Ana, huje je, mnogo huje; o kako sem jaz nesrečna."

"In potem, povej še konec, tvoj oče je pokazal Albertu vrata!"

"Da, in Albert je rekel: 'Ko bi ne bili vi star mož . . .'"

"Uboga Lucija, razumem, da te to boli."

"In sedaj je sovraštvo med mojimi starši in Albertom še večje."

"Ali ga ti tudi sovražiš?"

"Ne, sovražim nikogar, ali po tem, kar se je zgodilo, mi ne bo nikdar več hotel pogledati v obraz."

"Ne poznaj Alberta, ni zmožen, da bi se znal nad kom. Lahko se vjezi vsakdo, toda ko se ohladi, ne misli več na žalitev. Sicer pa sploh ne mislim, da bi ga stvar s tvojim očetom razburila. Smejal se je, ko je prišel k nam . . ."

"O ne, ni se smejal, videla sem ga skozi odprtino pri vratih, bil je jako resen."

"Seveda se ni smejal tvojemu očetu v obraz, toda po tem, kar sem slišala iz njegovih ust in po njegovi veselosti, sklepam, da ga obnašanje tvojega očeta ni žalilo, tvoj oče se mu je . . ."

"Kaj!"

"Ali smem govoriti?"

"Da govori."

"No, zdel se mu je presmešen. Kakor sem ti že rekla, smejal se je in se gotovo še sedaj smejeja z mojim očetom. Moj oče je rekel: 'Da, stari akopuh je res smešen.'"

"Prosim te Ana, ne ponovi nikdar, kaj govore omojemu očetu, saj sama vem, toda če slišim še od drugih, lali me dvojni."

"Potem je sreča za te, da ne slišiš, kaj govore v Royboni o njem. Toda tolaži naj te, da ni nikogar, ki bi ne govoril o tebi samo dobro."

"Prepričana sem, da je le kedo, ki mi noče dobro."

"Kdo bi bil ta?"

"Albert."

"O, tu se motiš, vedno te je le hvalil."

"Potem, kar se je danes zgodilo hiši mojih staršev, tega ne stori več."

"Prav nasprotno, takoj po dogodku je storil to zopet."

"O Ana, kaj govoriš!"

"Ali naj ti ponovim njegove besede? Rekel je: 'Če bi ne bilo radi Lucije, odgovoril bi spoštovanju vrednemu gospodu Monestrelu popolnoma drugače.'"

"Ali je res to rekel?"

"Da, dobesedno."

"O, Albert je dober."

"To je, ti še ne veš kako."

"Vem, vem, ubogim izkazuje več dobrot kakor mamljivo drugi."

"To ni nič, srce moje. Misliš, da je to že velikodušnost in dobroti? Ali je naš župnik dober, ali pa celo kaplan, ki vedno togote pihla? In ta dva delita miloščino, seveda manj bogato kakor Albert, toda saj tudi nista tako premožna. Ne, če rečem, Albert je blag, mislim takrat na drugo, globljo dobroti, ki prihaja res iz srca. In da ima to blagost, to se pa čuti; samo več se ga sliši govoriti. Ne drži jez, je miroljuben, videl bi rad cel svet srečen, in misli samo na to, kako bi pomagal ljudstvu. Kdor ga pozna in ve, da je prvi republikanec, mora priznati, da stoji republikanci višje nego reakcionarji."

"Mora še tako biti," reče Lucija tiho.

"Da, tako je. Albert je boljši, kakor vsi ljudje tukaj, v vsakem oziru je on velik mož. Moj oče pravi, vpliv starega Galtiera na sina je bil skrajno dobrodejen in Albert je ravno tako veličin, ravno tako izobražen, kakor njegov oče. Od njega je pošedeloval zgornost, priznam, da ga jako rada poslušam, kadar govori o dogodkih Francije ali samo naše občine. Vaj ga radi poslušajo."

"Ti ljubiš Alberta?"

"Srečno. In ti . . ."

"Jax!" odvrne Lucija zardela. "Jaz nimam pravice, ga tako ljubiti kakor ti; res sva se skupaj igrala, ali temu je že dolgo, sedaj ga pa vidim le redko, slučajno včasih pri vas . . ."

Ana je vstala, stopila k staremu, lepemu drevesu in je pričela, potem ko je skorjelo nekoliko ogledala, vrezavati s žepnim nožem srce.

"Katero črko naj postavim v srce?"

"Dva A," odvrne Lucija.

"Zakaj dva A?"

"No, Albert in Ana."

"Tako, ti se norčuješ, le počakaj, to povem Pavlu, ta bo jezen nate, jaz pa te bom tudi nehale ljubiti, to ti bo za kazen. Tako, gospodična Lucija, tako, torej se ne sme človek izsmiti dobro o mladem možu, ne da bi bila vanj zaljubljena. Kaj pa ti rekla ti, če bi prišel kdo sklepati radi tvoje žalosti, zaradi sovraštva med Galtierom in Monestrelom?"

"Jaz sem žalostna samo radi staršev."

"Toda povej mi, zakaj je vendar tvoja žalost priklopela ravno do vrha pri sedevih, ki je v zvezi z Albertom? Tvoji starši so ogoljufali že več ljudi, ne samo Bergeroua, kajti, gospod Monestrel kupčuje še mnogo let s denarjem."

"Preje nisem tako pazila na to."

"Preje nisi zapazila nič, kdaj pa so se ti še le odprle oči!" vpraša Ana, med tem pa je ves čas obdelavala drevo.

"Ne vem."

"Nisi torej vedela nič o sovraštvu med Monestrelom in Galtierom?"

"Preje se ni tega nikdar omenilo."

"Torej za Alberta se ti gre!"

"Nehaj vendar s svojimi vprašanji, ti me popolnoma oslevoliš."

(Dolge stali.)

Kraljica Dagmar.

Zgodovinski roman. Spisal Benel Treblsky.

DRUGI DEL

V ZEMLJI KRVNIH SORODNIKOV.

(Nadaljevanje.)

Kraljevič aname s svojega vrata zlato verigo, na kateri se je leskal krič veljanske vrednosti, katerega mu je položila mati kot dar v zibelko.

"Pri tem svojem križu, ki mi je najdražja stvar na svetu, ker je ostalina moje umrle matere — vam prisegam, da, če bom prištevati svojem kraljestvu tudi vašo zemljo — vam hočem biti vedno najboljši branitelj in najzvestejši prijatelj . . . In tu nied vami ga pustim v zaostavo!"

"Naj živi, naj nam mnoga leta srečno in slavno vlada kraljevič Valdemar!"

Pri tem klicanju se je tresel cel dvor, in četa sokolov je odletela v nedogledno višino . . .

Drugi dan so zažgali na morskem bregu staremu Niklotu velikansko gromado. Prisoten je bil tudi kraljevič Valdemar. Ljudstvo, o katerem je že toliko slišal in katerega jezika se je učil že v mladosti, mu je tako prirastlo na srce. Obroč, s katerim je imel vojvoda okovan vrat, so si ohranili v večni spomin.

Ko bode Jitrenec slavil svatbo s hčerjo tukajšnjega staroste, mu pride drugovat Valdemar sam. Za družico si je izprosil od feškega kneza in njegove soproge — Dragučko.

In ko je kraljevič stopal na ladjo, ni mogel na nikak način obrniti svojega pogleda od pobojnja, na katerega vnožju je ležal bukovski dvorec, pod katerega streho je bila cvetlica, kateri podobne v svoji severni domovini do sedaj ni videl še nikdar. Ledje se je plule čisto gladko, in vendar se mu je zdelo, da s bliakovo hitrostjo lete med temnimi valovi. Njegove oči so bile neprenehoma vprte proti bregovom, tudi ko jih že več ni bilo videti. In kakor bi se mu bila razprostirala po mladem obližju nekaka tesnoba, katere ni mogoče popisati, združena s brepenenjem, kdaj pripuže zopet v te kraje. To so opazili tudi njegovi spremljevalci. In vendar je nesel domov knežjo oblast, katero so mu ponudile glave hodskega ljudstva. Koliko je bilo preje prelite danske krvi, koliko ljudij pobitih in koliko časa zamujenega, da bi mogel danaki kralj s smelo nogo stopiti na slovanako zemljo in tako postaviti mejo pohlepnim Nemcem! — Kako ga pozdravi kralj s odprtim naročjem, kaka radost se razleti po vsem kraljestvu! Česar ni bilo mogoče pridobiti železu nasilja in moči, to se je poročilo mlademu kraljeviču, ko je komaj stopil med slovanake poglavarje.

"Tako se ni še nikdar vračal niti z boja danaki kralj, jasni gospod. In mi smo šli vendar za zabavo!" je spregovoril spremljevalec, ki mu je stal najbližje. Toda Valdemar je bil, kakor bi ne slišal. Njegove oči so bile neprenehoma oprte proti poldnevni, kjer so se modri oblaki strinjali s morjem. Roke je imel prekrizane čez prsi, opiral se je ob jambor in molčal.

"Slišiš, jasni kraljevič . . . Kakor bi nam bili začarali! — In vendar ohevev ni bilo videti na dvoru. . . Le v daljavi so se plazili, kakor bi si ne upali notri."

Valdemar še vedno ni odgovoril. Niti trepalnice nad očmi se mu niso zganile.

Dvorjanič Rielborg se je osmlel.

"Bilo je deklica, da človek ni vedel, na katero bi se preje ozrl. Slovanake deklice so baje že od nekdanj čarodajke; s očmi zna jo zapeljati . . ."

Prstodušni dvorjanič je to svojo izpoved takoj žaloval. Zadele so ga karajoče oči starega kraljevičevega služabnika s strašno ostrim pogledom. . . Nepremišljeni dovigneti se je tudi takoj izgubil iz njegovih oči in se potem ves čas ogibal, kar najvarnejše je mogel, da bi se ne srečal s starim ključarjem.

"Nesem knežjo moč — nesem je resnično — tega se nisem nadejal — a ravno tako rad bi pe ljul enkrat s te strani v svojo

domovino tudi kraljico — tudi tebe, ti ljubka deklica. . ." (Dolge prihodnjik.)

Habsburška Avstrija.

Edwin Kristan.

I.

Med mnogimi ugankami, ki jih porajajo razmere sedanjih vojne je ena najbolj misterioznih obsedena v vprašanju, kakaj so nekateri državniki tako tolerantni, skoraj blagobotni napram Avstro-Ogrski, da bi ji navidezno še radi pomagali iz zadrege, v katero se je spravila in ji odpustili vse grehe, če bi le objubila, da bo zaupraj pridna. Navadno se to razlaga s pripovedko, da je uboga Avstrija le dekla Nemčije. To je sicer resnica, ki se je tekoma vojne zlasti na militarističnem polju nedvomno potrdila; ali to dejstvo ne more utemeljiti odveze za avstrijske zločine, kajti črno-rumena monarhija se je prostovoljno podala v službo Hohenzollernov in za cela krule hudodejstev in zadnjih let je do zadnje pike sama odgovorna. Zlasti kar se tiče provokacije svetovnega klanja, je njena duša tako črna, da se ne umije v nobenem Jordanu.

Ultimatum, ki ga je grof Berchtold poslal v Beograd tako meštostofelsko prikoženega, da ni mogla biti posledica nič drugega, kakor vojna, bi bil sam na sebi zadosten dokaz, da je Avstrija vedoma in namenoma kalila svetovni mir. Ali ta dokument perfidne diplomacije ni edini dokaz avstrijske trudobne volje; ekoli vsa zmanjo in deloma tudi notranjo politiko Avstro-Ogrske se viede kakor jasno vidna nit stremiljenje po oboroženi intervenciji na Balkanu in predvsem po napadu na Srbijo. Nad vse očitno je to postalo z anekdoto Bosne in Hercegovine, dasi je imele Avstrija še davno prej svoje preste v balkanekih zadevah. V času okupacije Bosne in Hercegovine je igrala enakno sebično kakor reakcionarno vlogo. V bolgarskih domatih v dobi Battenberga in potem Koburga je sodeloval njen duh. Sibiški pustolovec Milan je bil njeno orodje. Med Albanci je tročila denar za avstrijske progande. Deme je pa na najbravestnejši način aranžirala vojskondajniške procese zoper Jugoslovane, in dognano je, da se je pri tem posluževala celo falsificiranih dokumentov, ki jih je dobavljalo avstrijsko poslanštvo v Beogradu.

Odkar je avstrijska vlada spoznala, da ni mogoče s samimi intrigami podjarmiti Balkana, se je začela pripravljati na vojno. Z anekdoto Bosne in Hercegovine je provocirala evropsko krizo, in tedanj zunanji minister grof Aehrenthal ni bil tako kratkoviden, da ne bi bil razumel nevarnosti tega Turčiji in Srbiji sovražnega koraka. Zasluga Avstrije ni bila, da ni že tedaj vzplamtel požar.

Docela jasna pa je postala tendenca Avstrije ob času balkanske vojne. Dasi je njena vlada v začetku izrekla svojo nevtralnost in formalno naglašala načelo, da naj Balkan pripada balkanskim narodom, je vendar praktično neprenehoma oprte proti poldnevni, kjer so se modri oblaki strinjali s morjem. Roke je imel prekrizane čez prsi, opiral se je ob jambor in molčal.

"Slišiš, jasni kraljevič . . . Kakor bi nam bili začarali! — In vendar ohevev ni bilo videti na dvoru. . . Le v daljavi so se plazili, kakor bi si ne upali notri."

Valdemar še vedno ni odgovoril. Niti trepalnice nad očmi se mu niso zganile.

Dvorjanič Rielborg se je osmlel.

"Bilo je deklica, da človek ni vedel, na katero bi se preje ozrl. Slovanake deklice so baje že od nekdanj čarodajke; s očmi zna jo zapeljati . . ."

Prstodušni dvorjanič je to svojo izpoved takoj žaloval. Zadele so ga karajoče oči starega kraljevičevega služabnika s strašno ostrim pogledom. . . Nepremišljeni dovigneti se je tudi takoj izgubil iz njegovih oči in se potem ves čas ogibal, kar najvarnejše je mogel, da bi se ne srečal s starim ključarjem.

"Nesem knežjo moč — nesem je resnično — tega se nisem nadejal — a ravno tako rad bi pe ljul enkrat s te strani v svojo

dni in — ko Avstrija ni dobila od Črne Gore Lovčena v dar, je habsburška monarhija nenadoma napravila iz Skadra casus belli. Vsa internacionalna diplomacija je bila na trnju; londonaka konferenca si je morala le z avstrijsko trmo beliti glavo; dunajski zastopniki velenil so obletovali grofa Berchtolda; puščiglavni aristokrat se je pa vživel v vlogo velikega moža in francoskemu poslaniku čisto jasno dejal, da se Avstrija noče ozirati ne na potrebe Evrope ne na interese miru; in njegovih besed je bilo popolnoma razvidno, da si želi vojne.

Avstrija je bila tista, ki je pretestirala zoper srbski koridor črno-rumena, da bi pridržala Srbijo v gospodarskem vazalstvu, in s tem je zasajala seme druge balkanske vojne; preden je ta faktično izbruhnila, je pa z intrigami v Sofiji in Bukaresti konterminirala vse poskuse minega sporazuma med Srbijo in Bolgarako. Tudi v drugi vojni je bila "nevtralna", in vendar je njeno vojaštvo ostalo mobilizirano. In ko je po miru v Bukaresti ves Balkan demobiliziral, niso mogli avstrijski servizisti čele meseca domov.

Berchtoldov julijski ultimatum 1914 je le dosledni rezultat te politike.

Avstrija ni nedolžna žrtve; vsa ns odgovornost je absolutna in dobrotljivo priznananje, ki se javlja v gotovih krogih napram njej je popolnoma neumnost.

II.

Avstrijska politika na Balkanu je imela od nekdanj imperialistične tendence. Vojna leta 1866, je je pahnila iz nemakega Buda in razdira sanje o habsburški hegemoniji v Nemčiji. Zedinjenje halije ji je vzele nade na obnovitv in razdiranje italijanske posesti. S poročano močjo se je odvila glava parola: Pot do Soluna. Kar bi bilo v tej politiki lahko ornilo, bi bila utrditev Jugoslovance živčnih v njenih južnih delih.

Če bi se njih moč okrepla, bi bi težko misliti na vojno z njih vsaki onkraj meje. Bilo je torej treba preprečiti vsako jugoslovansko konsolidiranje; nemški burjavizije se je v tem lahko spoznamela z madjarsko oligarhijo vsaj jugoslovansko ozemlje se je razdelilo pod njih dvojno oblast, vsaka stran je pa potem še svoje poročje razkosala v drobne. Avstriji se je germaniziralo, v Ogrskem madjariziralo. V avstrijskem Primorju je meštostofelska administracija spretno podigla boje med Sloveni in Hrvasi, eni in Italijani na drugi strani na Hrvaškem je zasajala in pridu zalivala hrvaško-srbska prvotja. Po zgledu pruske kolonizacije na Poljaskem se je zemljiškov posest kolikor mogoče spravila v tuje roke. Tuji so bili uradni tuji sodniki, tuje šole. Pouk je bil tako urejen, da ni mogel v avstrijski polovici nihče doseči kolikor višjega znanja brez nemške Nemško-militaristični in avstrijski duh se je ljudstvu v trideset vojaški službi vcepil v glavo.

Vsa ta politika, združena s tiranjem in večnimi persekucijami, ni knela zaželjenega uspeha. Germanizacija ni mogla doseči svojega cilja v dobi "prosvetnega absolutizma" Jozefa II. Če ni bila narodna zavest posloje živa in ko se je propagirala s likor, toliko humanitarnimi sredstvi, raznaroditev je postala nemogoča, ko so se narodi po Evropi začeli zavediti svoje nacionalnosti in ko se je germanizacija in madjarizacija postopoma nastitva ki je neizogibno povzročila izsvetli odpor.

Ingubilo se je pač dosti pomemnih členov naroda. Posledično število Slovencev se je skrivilo v narod v celoti ni bilo mogoče biti; posledica vsega zatiranja bil nacionalen boj, ki karakterni ra vso notranjo politiko Avstrije in nima enakega na svetu.

(Dolge prihodnjik.)

DVA ZAMORCA LINDA TRSTVI USTRELJEV.

Rayville, La. — Belopoltovski blizo Delhija, La., linčali dva zamorca; tretjega pa ustrelili. Po godak se je odigral na ameriških rihlandskem okraju.

V nedeljo je nastal boj med političnimi farmarji in zamorci kar sta bila zamorca Balfour James obožena, da sta bila pravišče. V boju sta bila ubita lopolitneš E. D. Ferguson in ree Jones.